

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. birželio 7 d.
(OR. en)

9107/22

Tarpinstitucinė byla:
2021/0421 (NLE)

SOC 266
EMPL 165
CLIMA 209
ECOFIN 430

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo

TARYBOS REKOMENDACIJA (ES) 2022/...

... m. ... d.

dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 166 straipsnio 4 dalį ir 292 straipsnį kartu su jos 149 straipsniu,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) reikia skubiai sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, visų pirma siekiant sumažinti jūros lygio kilimą bei ekstremalių meteorologinių reiškinių, kurie jau daro poveikį kiekvienam regionui visame pasaulyje¹, tikimybę ir sumažinti ekonomines ir socialines išlaidas, susijusias su visuotinio atšilimo padariniais². Sąjunga ir jos valstybės narės yra Paryžiaus susitarimo, priimto 2015 m. gruodžio 15 d. pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (toliau – UNFCCC) (toliau – Paryžiaus susitarimas)³, Šalys; Paryžiaus susitarimo Šalys įpareigojamos užtikrinti, kad vidutinės pasaulio temperatūros didėjimas būtų gerokai mažesnis nei 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, ir toliau dėti pastangas, kad temperatūros didėjimas neviršytų 1,5 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu;
- (2) klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas kelia didelę grėsmę, dėl kurios reikia imtis skubių veiksmų, kaip neseniai dar kartą patvirtinta Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (toliau – IPCC) šeštojoje vertinimo ataskaitoje apie klimato kaitos pagrindimą gamtos mokslu. Vis dažniau kyla su klimatu susiję ekstremalūs reiškiniai, kaip antai potvyniai, karščio bangos, sausras ir miškų gaisrai, dėl to vis dažniau nuo jų nukenčia žmonės ir patiriami ekonominiai nuostoliai. Sąjungoje tie nuostoliai jau dabar vidutiniškai viršija 12 mlrd. EUR per metus⁴.

¹ IPCC, 2021: *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*.

² Szewczyk, W., Feyen, L., Matei, A., Ciscar, J.C., Mulholland, E., Soria, A. (2020), *Economic analysis of selected climate impacts*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, doi:10.2760/845605.

³ OL L 282, 2016 10 19, p. 4.

⁴ Europos Komisija (2021), PESETA IV tyrimas „Climate change impacts and adaptation in Europe“, Jungtinis tyrimų centras, Sevilija, <http://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>.

Jeigu visuotinis atšilimas pasieks 3 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, tie nuostoliai gali padidėti dar 175 mlrd. EUR, o tai yra 1,38 % Sąjungos BVP, per metus, palyginti su 65 mlrd. EUR nuostoliais per metus visuotinio atšilimo 2 °C atveju ir 36 mlrd. EUR nuostoliais per metus 1,5 °C atveju. Tai neproporcingai smarkiai pakenktų tam tikroms grupėms, visų pirma, asmenims, kurie jau yra pažeidžiamoje padėtyje, ir regionams, kurie jau susiduria su iššūkiais;

- (3) 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikate „Europos žaliasis kursas“ (toliau – Europos žaliasis kursas) išdėstyta strategija, kurią įgyvendinant Sąjunga taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu ir ji transformuotųsi į tvarią, sąžiningesnę, ir labiau klestinčią visuomenę, gerbiančią planetos galimybių ribas. Sąžiningos pertvarkos poreikis yra neatsiejama dalis Europos žaliojo kurso, kuriame pabrėžiama, kad nė vienas asmuo ir nė viena vietovė neturėtų būti palikti nuošalyje. Europos klimato teisės akte¹ nustatytas privalomas Sąjungos masto tikslas ne vėliau kaip 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą ir privalomas tarpinis tikslas ne vėliau kaip 2030 m. grynąjį Sąjungos viduje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m. lygiu. 8-ąja aplinkosaugos veiksmų programa iki 2030 m.² siekiama teisingai, lygiateisiai bei įtraukiai paspartinti žaliąją pertvarką pereinant prie neutralaus poveikio klimatui, tvarios, netoksiškos, efektyviai išteklius naudojančios, atsinaujinančiųjų išteklių energija grindžiamos, atsparios bei konkurencingos žiedinės ekonomikos ir apsaugoti, atkurti bei gerinti aplinkos būklę;

¹ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

² 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/591 dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m. (OL L 114, 2022 4 12, p. 22).

- (4) atsižvelgiant į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos komunikate „Planas „REPowerEU“ (toliau – Planas „REPowerEU“), laikantis 2022 m. kovo 10–11 d. Versalio deklaracijos, nustatytos priemonės, kuriomis siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo iškastinio kuro iš Rusijos, įvairinant dujų tiekimą ir spartinant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, be kita ko, diegiant saulės bei vėjo energijos įrenginius ir šilumos siurblius, dekarbonizuojant pramonę ir sudarant sąlygas greitesniam leidimų atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams išdavimui;

(5) norint pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir visuomenės, reikia imtis visapusiškų politikos veiksnių ir įgyvendinti dideles investicijas daugelyje sričių, pavyzdžiui, klimato veiksnių, energetikos, transporto, aplinkos apsaugos, pramonės, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse.¹ Siekdama įgyvendinti privalomą 2030 m. Sąjungos lygmens tikslą, 2021 m. liepos 14 d. Komisija paskelbė komunikatą „55 % tikslas – pasiekiamas. ES 2030 m. klimato tikslo įgyvendinimas siekiant neutralizuoti poveikį klimatui“ ir keletą susijusių pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamo akto (toliau – Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys). Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį sudaro pasiūlymai atnaujinti atitinkamus teisės aktus, įskaitant ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (toliau – ES ATLPS)², Energijos mokesčių direktyvą, Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą, Reglamentą, kuriuo nustatomos lengvųjų automobilių ir furgonų išmetamo CO₂ normos, Reglamentą dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir absorbuojamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo, Alternatyviųjų degalų infrastruktūros direktyvą ir, kiek tai susiję su sektoriais, kuriems netaikoma dabartinė ES ATLPS, konkrečiai transporto ir statybos sektoriais, Pastangų pasidalijimo reglamentą (PPR).

¹ Apskaičiuota, kad, kiek tai susiję su infrastruktūra, Sąjunga šį dešimtmetį turės kasmet papildomai investuoti maždaug 350 mlrd. EUR vien į energetikos sistemas, kad būtų pasiektas jos 2030 m. išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslas, šalia 130 mlrd. EUR, reikalingų kitiems aplinkos tikslams.

² Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje, Sprendimas (ES) 2015/1814 dėl Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo sukūrimo ir veikimo ir Reglamentas (ES) 2015/757, COM(2021) 551 final.

Į jį taip pat įtraukti pasiūlymai dėl naujų teisės aktų, visų pirma siekiant remti švaresnių degalų naudojimą aviacijos ir jūrų transporto sektoriuose, taip pat siekiant nustatyti pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą ir įsteigti Socialinį klimato fondą, kuris yra tiesiogiai susijęs su pasiūlymu į ATLPS įtraukti kūrą, naudojamą pastatuose ir kelių transporte. Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkiniu kartu su priemonėmis, kurių imamasi Sąjungos lygmeniu siekiant remti ir skatinti būtinas viešąsias ir privačiąsias investicijas, siekiama padėti remti ir spartinti naujų rinkų, pavyzdžiui, švaraus kuro ir mažataršių transporto priemonių rinkų, augimą taip mažinant tvarios pertvarkos sąnaudas tiek įmonėms, tiek piliečiams;

(6) savo 2019 m. birželio 20 d. susitikime Europos Vadovų Taryba savo „Naujoje 2019–2024 m. strateginėje darbotvarkėje“ įsipareigojo užtikrinti sąžiningą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, kuris būtų įtraukus ir kurį vykdant niekas nebūtų paliktas nuošalyje. Tarptautiniu lygmeniu valstybės narės patvirtino Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus ir ratifikavo Paryžiaus susitarimą, kuriuose nurodoma būtinybė užtikrinti teisingą pertvarką darbuotojams ir kurti deramą darbą bei kokybiškas darbo vietas, taip pat poreikis užtikrinti, kad prisitaikymas ir gebėjimų stiprinimas apimtų lyčių aspektą. Tarptautinės darbo organizacijos gairėse pateikiama tarptautiniu mastu nustatyta teisingo perėjimo prie aplinkos atžvilgiu tvarios ekonomikos ir visuomenės visiems politikos sistema.¹ Be to, „Silezijos deklaraciją dėl solidarumo ir tinkamo pereinamojo laikotarpio“², kuri buvo priimta Katovicuose vykusioje 24-ojoje UNFCCC šalių konferencijoje, pasirašė 54 šalys (valstybės ir socialiniai partneriai), įskaitant Sąjungos vardu ją pasirašiusią Komisiją ir atskirai ją pasirašiusią 21 valstybę narę. Sąjunga ir 10 valstybių narių pasirašė deklaraciją „Sąlygų teisingai pertvarkai vykdyti tarptautiniu mastu sudarymas“, priimtą Glazge vykusioje 26-ojoje UNFCCC šalių konferencijoje, ir įsipareigojo atsiskaitydamos apie savo politiką ir priemones, skirtas įvykdyti jų nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, į dvi metes skaidrumo ataskaitas įtraukti informaciją apie teisingą pertvarką;

¹ Gairėse apibrėžiama teisingos pertvarkos sąvoka, o politikos formuotojai bei socialiniai partneriai raginami skatinti teisingą pertvarką pasauliniu lygmeniu.

² Žr. dokumentą ST 14545/2018 REV 1.

- (7) sąžiningumas ir solidarumas – svarbūs Sąjungos politikos, kuria siekiama pereiti prie žaliosios ekonomikos, principai, kurie yra būtini siekiant užtikrinti nuolatinę plačią visuomenės paramą šiai politikai. Europos žaliajame kurse pabrėžiama, kad pertvarka turi būti vykdoma sąžiningai ir įtraukiai, pirmenybę teikiant žmonėms ir ypatingą dėmesį sutelkiant į paramą tiems regionams, pramonės šakoms, darbuotojams, namų ūkiams ir vartotojams, kurie susidurs su didžiausiais iššūkiais. Be to, 2020 m. sausio 14 d. Komisijos komunikate „Tvirta socialinė Europa teisingai pertvarkai užtikrinti“ pabrėžiama, kad įgyvendindama Europos žaliąjį kursą Europa įgis įrankius, kurie padės siekti didesnės aukštynkryptės konvergencijos, socialinio sąžiningumo ir bendros gerovės. 2022 m. vasario 23 d. Komisijos komunikate dėl deramo darbo visame pasaulyje siekiant visuotinės teisingos pertvarkos ir tvaraus ekonomikos atsigavimo skatinama, kad deramas darbas visame pasaulyje taptų teisingos pertvarkos ir įtraukaus, tvaraus ir atsparaus ekonomikos atsigavimo po pandemijos pagrindu;

- (8) 2021 m. kovo 4 d. Komisijos komunikate „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“¹ pabrėžiama, kad siekiant pereiti prie žalesnio ir labiau skaitmeninio dešimtmečio, kuriame europiečiai galėtų klestėti, reikia vienybės, koordinavimo ir solidarumo. Jame siūlomi trys pagrindiniai ES 2030 m. tikslai, t. y.: užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2030 m. bent 78 % 20–64 m. gyventojų turėtų darbą²; pasiekti, kad bent 60 % visų suaugusiųjų kasmet dalyvautų mokymuose,³ ir sumažinti asmenų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičių ne vėliau kaip 2030 m. bent 15 mln.⁴ Tuos pagrindinius 2030 m. tikslus palankiai įvertino Sąjungos vadovai 2021 m. gegužės 7–8 d. neformaliame valstybių ir vyriausybių vadovų susitikime Porte priimtoje 2021 m. gegužės 8 d. Porto deklaracijoje ir Europos Vadovų Taryba savo 2021 m. birželio 24–25 d. išvadose;

¹ Europos socialinių teisių ramstis, kurį 2017 m. lapkričio mėn. Geteborgo aukščiausiojo lygio susitikime paskelbė ir pasirašė Taryba, Europos Parlamentas ir Komisija, yra Sąjungos kelrodis siekiant stiprios socialinės Europos.

² Kad pasiektų šį bendrą tikslą, Europa turi stengtis bent perpus sumažinti vyrų ir moterų užimtumo lygio skirtumą, palyginti su 2019 m.; iki 9 % sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio (NEET) jaunimo (15–29 m.) dalį ir teikti daugiau formaliojo ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugų.

³ Visų pirma bent 80 % 16–74 m. amžiaus asmenų turėtų turėti pagrindinius skaitmeninius įgūdžius, taip pat turėtų būti toliau mažinamas mokyklos nebaigusių asmenų skaičius ir didinamas dalyvavimas viduriniame ugdyme.

⁴ Iš iš skurdo ar socialinės atskirties išvaduočių 15 mln. žmonių turi būti bent 5 mln. vaikų.

- (9) įgyvendinant tinkamą politiką¹, žaliaji pertvarka ne vėliau kaip 2030 m. Sąjunga padėtų sukurti apie 1 mln. papildomų kokybiškų darbo vietų², o ne vėliau kaip 2050 m. – 2 mln. tokių darbo vietų³, tokiuose sektoriuose kaip statyba, informacinės ir ryšių technologijos (toliau – IRT) ar atsinaujinančiųjų išteklių energija, kartu lėtinant besitęsiantį vidutinės kvalifikacijos darbo vietų mažėjimą dėl automatizavimo ir skaitmeninimo. Tačiau, jei pasitvirtintų pesimistinis scenarijus, dėl žaliojo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, jeigu ši pertvarka nebūtų remiama taikant tinkamą politikos derinį, bendro poveikio BVP sumažėjimas Sąjungoje gali siekti iki 0,39 %, o darbo vietų skaičiaus sumažėjimas – iki 0,26 %⁴;

¹ 2021 m. liepos 14 d. Komisijos komunikatas „55 % tikslas – pasiekiamas. ES 2030 m. klimato tikslo įgyvendinimas siekiant neutralizuoti poveikį klimatui“.

² Komisijos tarnybų darbinis dokumentas. Poveikio vertinimas, pridedamas prie Komisijos komunikato „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“, SWD(2020) 176 final. Prognozės, grindžiamos modeliu E-QUEST, taikant mažesnių mokesčių ir žemos kvalifikacijos darbo jėgos scenarijų.

³ Europos Komisija (2019), *Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019*, 2019 m. liepos 4 d.

⁴ Remiantis išsamia analize, pateikta kartu su Komisijos komunikatu COM(2018) 773. SWD(2020) 176 final.

- (10) žaliosios pertvarkos poveikis verslui ir užimtumui skirsis atsižvelgiant į sektorių, profesiją, regioną ir valstybę, o tai lems su darbo vietomis susijusius pokyčius sektoriuose ir pramonės ekosistemose, taip pat lems didelį darbo jėgos perskirstymą tarp jų¹. Norint restruktūrizuoti ir pritaikyti atitinkamas įmones, sektorius ir ekosistemas, reikia kurti naujus verslo modelius ir iš esmės perskirstyti darbo jėgą tarp sektorių ir regionų. Pavyzdžiui, prognozuojama, kad darbo vietų bus prarasta tam tikruose kasybos ar energijos gamybos iš iškastinio kuro, taip pat automobilių pramonės sektorių segmentuose. Tačiau tikimasi, kad atsiras naujų darbo galimybių, susijusių su žiedine vertės išlaikymo veikla ir tvariu transportu bei tvaria energijos gamyba. Todėl valstybės narės, bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais ir (arba) vietos ir regionų valdžios institucijomis bei suinteresuotaisiais subjektais, turėtų laikytis detalaus požiūrio ir daugiausiai dėmesio skirti atitinkamiems atskiriems regionams ir ekosistemoms;

¹ SWD(2020) 176 final.

- (11) kuriant kokybiškas darbo vietas visiems, kartu imantis priemonių energijos nepritekliui ir transporto galimybių trūkumui mažinti ir užkirsti jiems kelią, žalioji pertvarka gali prisidėti didinant pajamas ir apskritai mažinant nelygybę ir skurdą¹. Taigi, žalioji pertvarka gali padėti kovoti su jau esama socialine ir ekonomine nelygybe bei socialine atskirtimi, gerinant sveikatą bei gerovę ir skatinant lygybę, įskaitant lyčių lygybę. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas tam tikroms gyventojų grupėms, visų pirma tom, kurios jau yra pažeidžiamoje padėtyje. Tai – visų pirma mažas ir mažesnes vidutines pajamas gaunantys namų ūkiai, kurie didelę savo pajamų dalį išleidžia pagrindinėms paslaugoms, tokioms kaip energijos tiekimo, transporto ir būsto paslaugos, taip pat labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės. Modeliavimo rezultatai rodo, kad tai, ar aplinkosaugos mokesčiai bus progresiniai, ar regresiniai, iš esmės priklausys nuo priemonės struktūros, įskaitant, pavyzdžiui, tai, koku mastu pajamų mokesčio mažinimas ar kitos pajamų antrinio panaudojimo galimybės yra skirtos mažesnes pajamas gaunantiems asmenims²;

¹ Europos Komisija (2019), *Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019*, 5 skyrius, 2019 m. liepos 4 d.; Europos Komisija (2020), *Leaving no one behind and striving for more: fairness and solidarity in the European social market economy, Employment and Social Developments in Europe 2020*, 4.2.2 skyrius, 2020 m. rugsėjo 15 d. Bendras skurdas šiuo atveju vertinamas naudojant sutartą skurdo rizikos lygio rodiklį, atitinkantį socialinių rodiklių suvestinės rodiklius, ir susijusį 2030 m. pagrindinį tikslą pagal Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą.

² IEEP (2021), *Green taxation and other economic instruments: internalising environmental costs to make the polluter pay*.

- (12) vykdančią žiedinę vertės išlaikymo veiklą, įskaitant taisymo, pakartotinio naudojimo, perdarymo ir įpaslauginimo verslo modelius, gali būti skatinamos galimybės įsigyti įperkamu ir tvariu prekių bei paslaugų. Be to, ją vykdančios tos srityse veikiančios socialinės ekonomikos subjektai taip pat sukuriama darbo vietos ir galimybės, susijusios su įvairiais įgūdžių lygmenimis, įskaitant darbo vietas ir galimybes moterims, neįgaliesiems ir pažeidžiamose padėtyje esančioms grupėms. Ta veikla skatinama produktų žiediškumas, todėl ją vykdančios labai sumažėja išmetamo anglies dioksido kiekis, o sukurtos darbo vietos glaudžiai susijusios su produktais, kuriuos reikia išlaikyti, atnaujinti arba kuriais reikia dalytis;
- (13) naujausiais turimais 2019–2020 m. ES statistikos apie pajamas ir gyvenimo sąlygas duomenimis, energijos nepriteklių patyrė apie 8 % Sąjungos gyventojų, t. y. daugiau nei 35 mln. žmonių negalėjo tinkamai šildyti savo namų; skirtingose valstybėse narėse ir skirtingų pajamų grupių energijos nepriteklis labai skyrėsi¹. Apskritai, Energijos nepritekliaus stebėjimo centro skaičiavimais, grindžiamais įvairiais rodikliais, daugiau nei 50 milijonų namų ūkių Sąjungoje patiria energijos nepriteklių². Energijos nepriteklis, kurį lemia mažų pajamų, didelės disponuojamųjų pajamų dalies skyrimo energijai ir mažo energijos vartojimo efektyvumo derinys, jau kurį laiką yra didelis iššūkis Sąjungai. Be to, energijos nepritekliaus rizika didėja esant didelėms ir nepastovioms energijos kainoms, kurias lemia įvairūs veiksniai, be kita ko, veiksniai, susiję su Rusijos agresijos karu prieš Ukrainą ir iš to išplaukiančiomis Sąjungos politinio atsako priemonėmis. Ši skurdo forma būdinga ne tik mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, bet ir mažesnes vidutines pajamas gaunantiems namų ūkiams daugelyje valstybių narių.

¹ Be to, iki 6,2 % Sąjungoje gyvenančių žmonių, t. y. daugiau kaip 27 mln. žmonių, turi išiskolinimų už komunalines paslaugas.

² Europos Komisija, *EPOV Annual Report: Addressing Energy Poverty in the European Union: State of Play and Action*, 2019 m., p. 6.

Namų ūkiai, kurių energijos poreikis didesnis nei vidutinis (tai, be kita ko, apima šeimas su vaikais, įskaitant tas šeimas, kurių galva – vieniša motina ar vienišas tėvas), neįgalieji ir vyresnio amžiaus asmenys irgi dažniau patiria energijos nepriteklių¹ ir jo poveikį. Energijos nepriteklių taip pat ypač dažnai patiria moterys, visų pirma vienišos motinos ir vyresnio amžiaus moterys². Vis dažniau dėmesys atkreipiamas ne tik į energijos nepriteklių, bet ir į sąvoką „transporto galimybių trūkumas“, kuri reiškia, kad tam tikrų kategorijų gyventojai negali gauti transporto paslaugų, atitinkančių jų socialinius poreikius ir materialines galimybes. Netaikant tinkamų priemonių, skirtų energijos nepritekliui ir transporto galimybių trūkumui mažinti ir užkirsti jiems kelią, kyla grėsmė, kad tos nepritekliaus ir galimybių trūkumo formos sunkės – visų pirma dėl išmetamųjų teršalų sąnaudų internalizavimo nustatant kainas arba dėl prisitaikymo sąnaudų, skirtų pereiti prie efektyvesnių ir mažiau teršalų išmetančių alternatyvų;

¹ Žr. 2016 m. lapkričio 9 d. EP Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetui (ITRE) surengto seminaro „Energijos nepriteklis“ ataskaitą.

² Žr. *Gender perspective on access to energy in the EU* (europa.eu), *Gender and energy* | *European Institute for Gender Equality* (europa.eu), *GFE-Gender-Issues-Note-Session-6.2.pdf* (oecd.org).

- (14) socialinio sąžiningumo, sanglaudos ir solidarumo principai yra įtvirtinti atitinkamų Sąjungos lygmens klimato, energetikos ir aplinkos apsaugos sistemų kūrimo modelyje, be kita ko, taikant principą „teršėjas moka“ ir valstybėms narėms dalijantis pastangomis, taip pat perskirstant dalį ES ATLPS leidimų siekiant solidarumo, augimo ir sąsajų Sąjungoje ir juos naudojant Modernizavimo fondui, kuris prisideda prie mažesnes pajamas gaunančių valstybių narių didelių investicijų poreikių patenkinimo siekiant modernizuoti jų energijos sistemas. Be to, Sąjungos energetikos teisės aktų sistemoje valstybėms narėms numatytos priemonės, kurias taikydamos jos gali užtikrinti energijos nepriteklių patiriančių ir pažeidžiamų namų ūkio vartotojų apsaugą, kartu išvengiant rinkos iškreipimų. Nors tomis priemonėmis padedama sudaryti palankesnes sąlygas vykdyti žaliąją pertvarką, jomis siekiama užtikrinti būtiną apsaugą bendresne prasme, kaip matyti, pavyzdžiui, iš 2021 m. spalio 13 d. Komisijos komunikato „Augančių energijos kainų problemos sprendimas: veiksmų ir paramos priemonių rinkinys“ ir Plano „REPowerEU“;

- (15) valstybės narės gali naudotis įvairiomis priemonėmis, kad apibrėžtų ir koordinuotų savo veiksmus, kuriais siekiama sąžiningos pertvarkos. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999¹ parengtuose Nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose (toliau – NEKSVP) turėtų būti įvertintas energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičius ir nurodytos priemonės, kurias reikia taikyti siekiant reaguoti į iššūkius, susijusius su energetikos pertvarkos socialiniu ir teritoriniu poveikiu. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1056² parengtuose Teritoriniuose teisingos pertvarkos planuose (toliau – TTPP) turėtų būti nustatytos teritorijos, kurios atitinka Teisingos pertvarkos fondo, iš kurio finansavimas skiriamas iki 2027 m., paramos skyrimo reikalavimus. Pagal priemonę „NextGenerationEU“ finansuojamuose pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/241³ parengtuose nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose (toliau – EGADP) nustatytos reformos ir investicijos, kuriomis siekiama skatinti žaliąją pertvarką, integracinį augimą, socialinę ir teritorinę sanglaudą, atsparumą ir perspektyvas naujai kartai; jų įgyvendinimo laikotarpis – iki 2026 m. Kai kurie sąžiningos pertvarkos veiksmai taip pat įgyvendinami pagal kitas programas ir iniciatyvas, visų pirma pasitelkiant sanglaudos politikos fondus;

¹ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

² 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas (OL L 231, 2021 6 30, p. 1).

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (16) remiantis, visų pirma, Europos žaliajo kurso ir Europos socialinių teisių ramsčio principais ir politika, yra galimybių Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis visapusiškai ir kompleksiskai tobulinti politikos rengimą ir užtikrinti išlaidų nuoseklumą. 2020 m. rugsėjo 17 d. komunikate „Nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų ES masto vertinimas. Žaliosios pertvarkos plėtojimas ir ekonomikos atsigavimo skatinimas integruotai planuojant energetikos ir klimato srities veiksmus“ Komisija, pripažindama, kad galutiniuose NEKSVP yra pateikiami tam tikri energijos nepritekliaus rodikliai ir su energijos nepriteklumi susijusi politika, padarė išvadą, kad juose ne visada aiškiai nustatoma pirmenybė finansavimą teikti sąžiningos pertvarkos vykdymui, perkvalifikavimui ir kvalifikacijos kėlimui ar paramai, susijusiai su pokyčiais darbo rinkoje. TTPP dėmesys turėtų būti sutelkiamas į pasirinktas teritorijas, todėl nesitikima, kad juose bus pateikta bendra sąžiningos pertvarkos nacionaliniu lygmeniu strategija ir politika. Nors reformomis ir investicijomis, kurios yra remiamos ir kurias padedama finansuoti pagal TTPP ir EGADP, siekiama užtikrinti ilgalaikį poveikį, tiek TTPP, tiek EGADP yra ribotos trukmės;

(17) sąžininga pertvarka siekiant iki 2050 m. Sąjungoje užtikrinti poveikio klimatui neutralumą padės užtikrinti, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje, visų pirma darbuotojai ir namų ūkiai, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai, ypač tie, kurie jau yra pažeidžiamoje padėtyje. Tuo tikslu, kaip nustatyta šioje rekomendacijoje, valstybės narės turėtų įdiegti išsamius politikos priemonių rinkinius¹, stiprinti kompleksinius elementus, kuriais skatinama sąžininga žalioji pertvarka, ir optimaliai panaudoti viešąjį ir privatųjį finansavimą. Politikos priemonių rinkiniuose turėtų būti atsižvelgiama į tuos asmenis ir namų ūkius, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai, visų pirma dėl to, kad jie prarado darbą, be to – pasikeitė jų darbo sąlygos ir (arba) darbo vietoje atsirado naujų užduočių reikalavimų, taip pat į tuos asmenis ir namų ūkius, kurie patiria neigiamą poveikį disponuojamosioms pajamoms, išlaidoms ir galimybėms naudotis pagrindinėms paslaugomis. Kalbant apie labiausiai paveiktas grupes, politikos priemonių rinkiniuose visų pirma turėtų būti atsižvelgiama į pažeidžiamoje padėtyje esančius asmenis ir namų ūkius, ypač labiausiai nuo darbo rinkos nutolusius asmenis, pavyzdžiui, dėl jų įgūdžių, teritorinės darbo rinkos sąlygų ar kitų ypatybių, tokių kaip lytis, rasė ar etninė kilmė, religija ar tikėjimas, negalia, amžius ar seksualinė orientacija, bet tokiais asmenimis neapsiribojama. Be to, pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys ir namų ūkiai gali būti, be kita ko, tokie asmenys ir namų ūkiai, kuriems gresia skurdas ir (arba) energijos nepriteklis, kurie susiduria su judumo kliūtimis ar pernelyg didelėmis būsto išlaidomis, įskaitant namų ūkius, kurių galva – vieniša motina ar vienišas tėvas (dažniau tai moterys nei vyrai). Politikos priemonių rinkiniai turėtų būti pritaikyti prie vietos aplinkybių, atsižvelgiant į pažeidžiamiausių ir atokiausių Sąjungos vietovių, įskaitant atokiausius regionus ir salas, poreikius;

¹ Visų pirma remiamasi 2021 ir 2022 m. metinėmis tvaraus augimo strategijomis, 2021 m. euro zonos rekomendacijomis ir konkrečiai šaliai skirtomis rekomendacijomis.

(18) aktyviai teikiant paramą kokybiškam užimtumui daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama pagalbai darbuotojams, darbo ieškantiems asmenims, nedirbantiems, nesimokantiems ir mokymuose nedalyvaujantiems (toliau – NEET) asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai. Visų pirma, remiantis Komisijos rekomendacija (ES) 2021/402¹, reikia padėti gerinti įsidarbinimo galimybes ir galimybes rasti darbą asmenims, kuriems atstovaujama nepakankamai, kaip antai moterims, žemos kvalifikacijos darbuotojams, neįgaliesiems, vyresnio amžiaus asmenims ar asmenims, kurių gebėjimai prisitaikyti prie pokyčių darbo rinkoje yra palyginti menki. Todėl, remiantis ankstesnėmis politikos gairėmis, ypač ta rekomendacija ir Tarybos sprendimais (ES) 2020/1512² bei (ES) 2021/1868³, į politikos priemonių rinkinius turėtų būti įtrauktos priemonės, pritaikytos remti samdymo ir pereinamojo laikotarpio paskatas, remti verslumą, visų pirma moteris ar neįgaliuosius, ir kokybiškų darbo vietų kūrimo priemonės, visų pirma labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir labiausiai paveiktose teritorijose. Tokios priemonės kartu su tinkama Sąjungos parama taip pat gali padėti įveikti iššūkius darbo rinkoje, kylančius, pavyzdžiui, dėl Ukrainos pabėgėlių antplūdžio, ypač labiausiai to paveiktose valstybėse narėse. Jais taip pat turėtų būti skatinamas veiksmingas esamų taisyklių dėl darbo sąlygų įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas ir remiamas socialiai atsakingas restruktūrizavimas laikantis esamų taisyklių ir standartų. Socialiniams partneriams tenka labai svarbus vaidmuo – per dialogą padėti spręsti žaliosios pertvarkos keliamų iššūkių pasekmių užimtumui ir socialinių pasekmių klausimus;

¹ 2021 m. kovo 4 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/402 dėl veiksmingos aktyvios paramos užimtumui po COVID-19 sukeltos krizės (EASE) (OL L 80, 2021 3 8, p. 1).

² 2020 m. spalio 13 d. Tarybos sprendimas (ES) 2020/1512 dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 344, 2020 10 19, p. 22).

³ 2021 m. spalio 15 d. Tarybos sprendimas (ES) 2021/1868 dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 379, 2021 10 26, p. 1).

(19) galimybė visiems gauti kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokyti visą gyvenimą yra labai svarbi siekiant užtikrinti, kad darbo jėga turėtų žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių. Taigi, sąžiningos pertvarkos aspektai turėtų būti įtraukti rengiant ir įgyvendinant nacionalines įgūdžių strategijas, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymus, pateiktus „Europos įgūdžių darbotvarkėje“¹ ir „Atnaujintoje naujojoje pramonės strategijoje“². Pagal Įgūdžių paktą įgyvendinamos įgūdžių partnerystės iniciatyvos taip pat bus svarbus svertas. Turint naujausią informaciją apie darbo rinką bei įgūdžius ir vykdant su jais susijusį prognozavimą, be kita ko, regionų, sektorių ir profesiniu lygmenimis, galima nustatyti ir numatyti atitinkamus su konkrečia profesija susijusių ir universaliųjų įgūdžių poreikius; juos taip pat galima naudoti kaip pagrindą mokymo programoms pritaikyti, kad jos atitiktų žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių poreikius. Reikėtų užtikrinti, kad dalyvaudami profesiniame rengime ir mokyme jaunimas ir suaugusieji, ypač moterys ir žemos kvalifikacijos darbuotojai, įgytų sėkmingai žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių pagal Tarybos rekomendaciją 2020/C 417/01³.

¹ 2020 m. liepos 1 d. Komisijos komunikatas „Europos įgūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“.

² 2021 m. gegužės 5 d. Komisijos komunikatas „Naujosios 2020 m. pramonės strategijos atnaujinimas. Bendrosios rinkos stiprinimas siekiant Europos ekonomikos atsigavimo“.

³ 2020 m. lapkričio 24 d. Tarybos rekomendacija 2020/C 417/01 dėl profesinio rengimo ir mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo (OL C 417, 2020 12 2, p. 1).

Pameistrystės veikla ir apmokamos stažuotės, kurioms būdingas stiprus mokymo aspektas ir kurios visų pirma skirtos jaunimui, prisideda prie asmens statuso pokyčių darbo rinkoje, visų pirma padeda pereiti prie veiklos, kuria prisidedama prie klimato srities ir aplinkos tikslų įgyvendinimo, ir užtikrinti sektorių, kuriuose ypač trūksta įgūdžių, gyvybingumą. Siekiant patenkinti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo poreikius, turėtų būti skatinamas aktyvesnis suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi visą gyvenimą programose, *inter alia*, įgalinant asmenis siekti mokymo, kuris būtų pritaikytas prie jų poreikių, ir, kai tikslinga, rengiant trumpus kokybiškus kursus apie žaliajai pertvarkai reikalingus įgūdžius, atsižvelgiant į Tarybos rekomendaciją (ES) 2022/...¹⁺, kurios tikslas – užtikrinti galimybę lengviau vertinti ir pripažinti tokių kursų rezultatus;

¹ ... m. ... d. Tarybos rekomendacija (ES) 2022/... dėl europinio požiūrio į mikrokredencialus mokymuisi visą gyvenimą ir įsidarbinamumui skatinti (OL L ..., ..., p. ...).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti rekomendacijos, esančios dokumente ST 9237/22, numerį, o išnašoje – tos rekomendacijos numerį, datą ir OL nuorodą.

(20) mokesčių ir išmokų sistemų bei socialinės apsaugos sistemų sudėtis turėtų būti išnagrinėta atsižvelgiant į konkrečius žaliosios pertvarkos nulemtus poreikius, atspindint ir principą „teršėjas moka“ ir poreikį įgyvendinant politikos priemones neskirti subsidijų iškastinio kuro vartojimui, nesusaistyti vartotojų su konkrečia technologija, nesumažinti paskatų pastatų renovacijai bei šiluminės energijos sistemų pakeitimui ir nesumažinti paskatų bendrose energijos vartojimo efektyvumo priemonėse. Derinant įvairią politiką galima remti pažeidžiamiausius namų ūkius ir darbuotojus, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai. Priklausomai nuo nacionalinės ir individualios padėties, tai, pavyzdžiui, galėtų būti perėjimas nuo darbo jėgos apmokestinimo prie kitų formų apmokestinimo siekiant klimato srities ir aplinkos tikslų, kaip numatyta pasiūlyme dėl Energijos mokesčių direktyvos peržiūros¹, taip pat nedarbo sistemų peržiūra ir (arba) laikina tikslinga tiesioginė parama pajamoms, kai būtina. Socialinės apsaugos sistemos, įskaitant socialinės įtraukties politiką, gali būti peržiūrėtos ir, kai taikytina, pritaikytos atsižvelgiant į žaliąją pertvarką, visų pirma siekiant užtikrinti pajamų saugumą, ypač keičiant darbo vietą, ir teikti tinkamas socialines, sveikatos ir priežiūros paslaugas naudojant tinkamą socialinę infrastruktūrą, visų pirma labiausiai paveiktose teritorijose, pavyzdžiui, kaimo ir atokiose vietovėse, kaip antai atokiausiuose regionuose, kad būtų užkirstas kelias socialinei atskirčiai ir šalinami sveikatai kylantys pavojai. Siekiant užkirsti kelią vaikų socialinei atskirčiai ir su ja kovoti, investicijomis į vaikams skirtą socialinę infrastruktūrą gali būti siekiama užtikrinti galimybę pažeidžiamiems vaikams naudotis pagrindinėmis paslaugomis, kaip nustatyta Tarybos rekomendacijoje (ES) 2021/1004²;

¹ Toks energinių produktų ir elektros energijos apmokestinimo pakeitimas siekiant klimato srities ir aplinkos tikslų yra numatytas pasiūlyme dėl Tarybos direktyvos, kuria pakeičiama Sąjungos energinių produktų ir elektros energijos mokesčių struktūra (nauja redakcija), COM(2021) 563 final.

² 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/1004, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema (OL L 223, 2021 6 22, p. 14).

- (21) siekiant įtraukiu būdu užtikrinti fizinį ir finansinį atsparumą negrįžtamam klimato kaitos poveikiui, reikia skatinti sprendimus, susijusius su informuotumu apie riziką, rizikos mažinimu ir rizikos perdavimu, visų pirma didinant galimybes naudotis draudimo sprendimais ir investuojant į nelaimių rizikos valdymą ir pritaikymo veiksmus, kad būtų sumažintas fizinis klimato kaitos poveikis ir taip mažinami nuostoliai, taip pat apsaugos nuo klimato kaitos spragos, atsižvelgiant į labai mažas, mažąsias ir vidutines įmones, taip pat atsižvelgiant į kaimo ir atokias vietas, kaip antai atokiausi regionai ir salos. Siekiant geriau užkirsti kelią su klimatu susijusiems sukrėtimams, jiems pasirengti ir į juos reaguoti, reikėtų stiprinti nelaimių rizikos valdymą, įskaitant civilinės saugos sistemas nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis;

(22) visi turi teisę naudotis kokybiškais pagrindinėmis paslaugomis, įskaitant energetikos, transporto, vandens tiekimo, sanitarijos, finansines paslaugas ir skaitmeninių ryšių paslaugas, ir gauti paramą, jei jos reikia, kad turėtų lygias galimybes naudotis tokiomis paslaugomis¹. Be to, asmenims, kuriems reikia būsto, turi būti suteikiama galimybė gauti kokybišką socialinį būstą ar paramą būstui². Be to, principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymas gali būti naudingas mažas ir vidutines pajamas gaunantiems namų ūkiams, pažeidžiamiems vartotojams, įskaitant galutinius naudotojus, žmonėms, kurie patiria energijos nepriteklį ar kuriems jis gresia, ir socialiniuose būstuose gyvenantiems žmonėms. Reikia ne tik apsaugoti ir įgalinti energijos vartotojus, bet reikia ir konkrečių priemonių, skirtų pagrindinėms energijos nepritekliaus priežastims šalinti, visų pirma skatinant investicijas, skirtas energijos vartojimo efektyvumui didinti, ypač socialinių būstų sektoriuje. Atnaujinimų pasiūlymais dėl energijos vartojimo efektyvumo direktyvos³ ir dėl pastatų energinio naudingumo direktyvos⁴ taip pat siekiama šalinti pagrindines neekonomines renovacijos kliūtis, pavyzdžiui, skirtingas paskatas, įskaitant savininkų ir nuomininkų susitarimus, ir bendros nuosavybės struktūras. Šiame kontekste ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas moterims ir konkrečioms grupėms, kurioms kyla didesnė energijos nepritekliaus rizika, kaip antai neįgalieji, vienišos motinos ir vieniši tėvai, pagyvenę žmonės, vaikai ir rasinėms ar etninėms mažumoms priklausantys asmenys.

¹ Europos socialinių teisių ramsčio, kurį 2017 m. lapkričio 17 d. oficialiai paskelbė Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija, 20 principas.

² Europos socialinių teisių ramsčio, kurį 2017 m. lapkričio 17 d. oficialiai paskelbė Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija, 19 principo a punktas.

³ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo (nauja redakcija), COM(2021) 558 final.

⁴ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo (nauja redakcija), COM(2021) 802 final.

Jau egzistuojantys ir besiformuojantys su judumu susiję sunkumai gali būti šalinami taikant paramos priemones ir plėtojant būtiną infrastruktūrą, pavyzdžiui, viešąjį transportą. Tvaraus judumo paslaugų ir įvairių rūšių transporto, įskaitant privatų ir viešąjį transportą, įperkamumas, prieinamumas ir saugumas yra labai svarbūs veiksniai siekiant užtikrinti, kad žalioji pertvarka būtų naudinga visiems. Šiame kontekste svarbus vaidmuo tenka judumui mieste – tai taip pat atsispindėta 2021 m. gruodžio 14 d. Komisijos komunikate „Naujoji ES judumo mieste sistema“;

- (23) visą visuomenę apimančiu požiūriu į sąžiningą pertvarką turėtų būti remiami politikos veiksmai, grindžiami politikos formavimo koordinavimu ir sustiprintais veiklos pajėgumais visais lygmenimis ir visose atitinkamose politikos srityse, taip pat aktyvų vaidmenį suteikiant regionų ir vietos valdžios institucijoms. Jie taip pat turėtų būti grindžiami socialinių partnerių dalyvavimu visais lygmenimis bei etapais ir efektyviu ir veiksmingu pilietinės visuomenės ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu. Toks koordinavimas ir angažavimasis galėtų užtikrinti, kad Europos žaliajame kurse numatyti teisingumo bei solidarumo principai į politikos formavimą, įgyvendinimą ir stebėseną būtų integruoti nuo pat pradžių, suteikiant pagrindą teikti plačią ir ilgalaikę paramą įtraukios politikos, kuria skatinama žalioji pertvarka, įgyvendinimui;
- (24) tvirtas įrodymais pagrįstas pagrindas yra labai svarbus siekiant įgyvendinti patikimą socialinę ir darbo rinkos politiką, kuria būtų užtikrinama sąžininga ir įtrauki pertvarka. Tuo tikslu laipsniškas apibrėžčių, sąvokų, klasifikacijų bei metodikų derinimas ir nuoseklumas, visų pirma, remiantis Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1563¹, sudaro palankesnes sąlygas vertinimams ir jų palyginamumui. Tolesniais mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmais gali būti prisidedama prie žinių bazės, kuria būtų galima remtis politikoje ir viešajame diskurse. Savo ruožtu, su visa įvairialype visuomene ir svarbiais suinteresuotaisiais subjektais keičiantis informacija, pavyzdžiui, susijusia su vertinimų, prognozavimo ir stebėsenos rezultatais, gali būti prisidedama prie politikos formavimo ir atsakomybės prisiėmimo;

¹ 2020 m. spalio 14 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1563 dėl energijos nepriteklius (OL L 357, 2020 10 27, p. 35).

- (25) reikia tinkamų išsamių ir aukštos kokybės, pagal lytį suskirstytų duomenų ir rodiklių siekiant visų pirma įvertinti kovos su klimato kaita politikos poveikį užimtumui, jos socialinį poveikį ir paskirstomąjį poveikį. Tokie duomenys ir rodikliai šiuo metu nėra visapusiškai prieinami. Pavyzdžiui, nors tam tikra pažanga vertinant energijos nepriteklių padaryta, būtų galima parengti transporto galimybių trūkumo vertinimo rodiklius atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes. Stebėseną ir vertinimą galima sustiprinti įvairiais veiksmais, daugiausia dėmesio skiriant rodikliams, rodiklių suvestinėms, taip pat nedidelio masto bandomiesiems projektams ir politikos eksperimentams. Veiksmai turėtų būti grindžiami esamomis rodiklių suvestinėmis, pavyzdžiui, socialinių rodiklių suvestine ir Europos žaliojo kurso rodiklių suvestine, kuriose pateikiama aktuali informacija apie konkrečius sąžiningos pertvarkos politikos aspektus, arba tie veiksmai gali būti rengiami atsižvelgiant į jas;

(26) atsižvelgiant į didelius su žaliaja pertvarka susijusius investicijų poreikius, ypač svarbu optimaliai ir efektyviai naudoti viešąjį ir privatųjį finansavimą, sutelkti visus turimus išteklius bei veiksmingai juos panaudoti. Sąjungos lygmeniu atitinkami veiksmai remiami iš Sąjungos biudžeto ir pagal priemonę „NextGenerationEU“. Juos įgyvendinant bus pasitelkiama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – EGADP), Teisingos pertvarkos mechanizmas, įskaitant Teisingos pertvarkos fondą (TPF), „Europos socialinis fondas +“ (ESF+), Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Sanglaudos fondas, Sanglaudai ir Europos teritorijoms skirta ekonomikos gaivinimo pagalbos iniciatyva (REACT-EU), programa „Erasmus+“ ir Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas atleistiems darbuotojams (EGF), programa LIFE, programa „Europos horizontas“, Modernizavimo ir inovacijų fondai¹ ir fondai pagal bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP). Be to, Komisija remia valstybes nares pagal techninės paramos priemonę – teikiamos specialiai pritaikytos techninės ekspertinės žinios, skirtos reformoms (įskaitant reformas, kuriomis skatinamas sąžiningas perėjimas prie nulinio grynojo anglies dioksido kiekio) rengti ir įgyvendinti;

¹ Ne iš Sąjungos biudžeto ir priemonės „NextGenerationEU“.

- (27) Europos semestras yra Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema. Jis ir toliau atliks šį vaidmenį ekonomikos gaivinimo etape ir darant pažangą įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, grindžiamą keturiais konkurencinio tvarumo aspektais, kuriais remiamas darnaus vystymosi tikslų pasiekimas. Europos semestro kontekste Komisija atidžiai stebės socialinius ir ekonominius rezultatus, taip pat stebės socialinį ir ekonominį poveikį ir, kai aktualu, pasiūlys tikslines konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas siekiant užtikrinti, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje. Pirmenybė bus teikiama pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę remiamų priemonių papildomumui. Todėl šios rekomendacijos stebėseną bus tinkamu būdu vykdoma Europos semestro kontekste, be kita ko, atitinkamuose komitetuose pagal jų atitinkamą kompetenciją, remiantis tinkamais vertinimais, politikos poveikio vertinimais ir šioje rekomendacijoje pateiktų gairių įgyvendinimo padėtimi. Stebėsenos tvarka nesukurs papildomos nereikalingos administracinės naštos valstybėms narėms;
- (28) be to, 2023 m. rengdamos savo NEKSVP projektus ir 2024 m. galutinai juos atnaujindamos pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnį, valstybės narės, be kita ko, turėtų remtis šia rekomendacija, kad apsvarstytų galimybę į penkis energetikos sąjungos aspektus integruoti poveikio užimtumui, socialinio poveikio bei paskirstomojo poveikio vertinimus ir sąžiningos pertvarkos aspektus ir toliau stiprintų politikos priemones, skirtas su tuo poveikiu susijusiems uždaviniams spręsti, ypatingą dėmesį skirdamos energijos nepritekliui;

(29) be to, šios rekomendacijos įgyvendinimo stebėseną gali būti grindžiama esamais įrodymais nustatytų daugiašalės priežiūros procesų, visų pirma Europos semestro, kontekste. Taryba ar Komisija gali paprašyti Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto atitinkamai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 150 bei 160 straipsnius ir bendradarbiaujant su kitais atitinkamais komitetais, visų pirma, su Ekonominės politikos komitetu, išnagrinėti šios rekomendacijos įgyvendinimą pagal savo atitinkamą kompetenciją, remiantis tinkamomis Komisijos ataskaitomis ir kitomis daugiašalės priežiūros priemonėmis. Be to, šiomis aplinkybėmis Komisija siekia didinti pagal lytį suskirstytų duomenų prieinamumą, atnaujinti ir naudoti esamas sistemas bei metodines gaires, be kita ko, energijos nepritekliaus ir transporto galimybių trūkumo bei aplinkosauginės nelygybės matavimo tikslais ir politikos priemonių veiksmingumo ir faktinio poveikio vertinimo tikslais,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

TIKSLAS

- 1) Vadovaujantis Europos žaliojo kurso ir Europos socialinių teisių ramsčio principais, šia rekomendacija siekiama užtikrinti, kad Sąjungos perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ir aplinkos atžvilgiu tvarios ekonomikos ne vėliau kaip 2050 m. būtų sąžiningas ir jį vykdant nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje.
- 2) Šiuo tikslu valstybių narių prašoma priimti ir įgyvendinti, glaudžiai bendradarbiaujant, kai aktualu, su socialiniais partneriais išsamius ir nuoseklius politikos priemonių rinkinius, kuriais būtų atsižvelgiama į užimtumo ir socialinius aspektus, siekiant skatinti sąžiningą pertvarką visose politikos srityse, visų pirma klimato, energetikos ir aplinkos apsaugos politikos srityse, taip pat optimaliai panaudoti viešąjį ir privatųjį finansavimą.

TERMINŲ APIBRĖŽTYS

- 3) Šioje rekomendacijoje vartojamų terminų apibrėžtys:
 - a) žalioji pertvarka – Sąjungos ekonomikos ir visuomenės pertvarka siekiant klimato srities ir aplinkos tikslų, visų pirma vykdant politiką ir investicijas pagal Europos klimato teisės aktą, kuriuo nustatoma pareiga ne vėliau kaip 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, laikantis Europos žaliojo kurso ir tarptautinių įsipareigojimų, įskaitant Paryžiaus susitarimą, kitus daugiašalius aplinkos susitarimus ir darnaus vystymosi tikslus;

- b) klimato srities ir aplinkos tikslai – šeši Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2020/852¹ nustatyti tikslai, t. y.: klimato kaitos švelninimas; prisitaikymas prie klimato kaitos; tausius vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga; perėjimas prie žiedinės ekonomikos; taršos prevencija ir kontrolė bei biologinės įvairovės ir ekosistemų apsauga ir atkūrimas;
- c) asmenys ir namų ūkiai, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai, – tie, kurių realios galimybės įsidarbinti kokybiškoje darbo vietoje, įskaitant galimybes imtis savarankiškos veiklos, ir (arba) galimybės gauti išsilavinimą ir mokytis ir (arba) užsitikrinti deramą gyvenimo lygį ir naudotis pagrindinėmis paslaugomis yra labai ribotos arba gali tapti labai ribotos dėl tiesioginio ar netiesioginio žaliosios pertvarkos poveikio;
- d) pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys ir namų ūkiai – tie, kurie, nepriklausomai nuo žaliosios pertvarkos, yra padėtyje arba patiria riziką atsidurti padėtyje, kai jų galimybės įsidarbinti kokybiškoje darbo vietoje, įskaitant galimybes imtis savarankiškos veiklos, ir (arba) galimybės gauti išsilavinimą ir mokytis ir (arba) užsitikrinti deramą gyvenimo lygį ir naudotis pagrindinėmis paslaugomis yra ribotos, ir dėl to jų gebėjimai prisitaikyti prie žaliosios pertvarkos pasekmių yra menki;

¹ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, (OL L 198, 2020 6 22, p. 13) (Taksonomijos reglamentu) nustatyta vienoda tvarios ekonominės veiklos klasifikavimo sistema.

- e) labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės – įmonės, kuriose dirba mažiau nei 250 asmenų, įskaitant individualiai savarankiškai dirbančius asmenis, ir kurių metinė apyvarta neviršija 50 mln. EUR ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 43 mln. EUR, apskaičiuavus pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014¹ I priedo 3–6 straipsnius;
- f) energijos nepriteklis – padėtis, kai aktualiomis nacionalinėmis aplinkybėmis pagal socialinę ir kitą aktualią politiką namų ūkis neturi galimybių gauti deramą gyvenimo lygį ir sveikatą užtikrinančias pagrindines energetikos paslaugas, įskaitant tinkamą šildymą, vėsinimą, apšvietimą ir buitiniams prietaisams būtiną elektros energiją²; šioje rekomendacijoje bus taikoma ši termino „energijos nepritekliaus“ apibrėžtis, nebent Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/27/ES³, kuri gali būti iš dalies pakeista ar pakeista atsižvelgiant į 2021 m. liepos 14 d. Komisijos pasiūlymą⁴, bus pateikta kita to termino apibrėžtis – tokiu atveju ta apibrėžtis bus taikoma šioje rekomendacijoje;

¹ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

² Nors valstybėms narėms paliekama galimybė apibrėžti pažeidžiamų vartotojų sąvoką, ji apima namų ūkius, kurie negali tinkamai šildyti ar vėsinti savo namų ir (arba) turi įsiskolinimų už komunalines paslaugas, remiantis Komisijos rekomendacija dėl energijos nepritekliaus, C/2020/9600 final (OL L 357, 2020 10 27, p. 35).

³ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

⁴ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo (nauja redakcija), COM(2021) 558 final.

- g) pagrindinės paslaugos – kokybiškos paslaugos, įskaitant vandens tiekimo, sanitarijos, energijos tiekimo, transporto ir judumo paslaugas, finansines paslaugas ir skaitmeninių ryšių paslaugas; asmenims, kuriems to reikia, turėtų būti teikiama parama gauti prieigą prie tokių paslaugų pagal Europos socialinių teisių ramsčio 20 principą, kartu suteikiant galimybes mažinti išlaidas, be kita ko, naudojantis pakartotinio naudojimo, taisymo, dovanojimo ir dalijimosi paslaugomis;
- h) politikos priemonių rinkinys – išsamus ir suderintas politikos priemonių rinkinys, kuriuo užimtumo, įgūdžių ir socialinė politika integruojama į klimato, energetikos, transporto, aplinkos apsaugos ir kitą žaliosios pertvarkos politiką, taikant gerai koordinuotą tarpsektorinį požiūrį, grindžiamą viena ar keliomis nacionalinėmis strategijomis ir (arba) veiksmų planais, ir atitinkamai naudojantis Sąjungos ir nacionalinio lygmens koordinavimo ir valdymo mechanizmais.

POLITIKOS PRIEMONIŲ RINKINIAI, SKIRTI SAŽININGAI ŽALIAJAI PERTVARKAI

- 4) Siekiant teikti aktyvią paramą kokybiškam užimtumui, kad būtų užtikrinta sąžininga pertvarka, ir remiantis Rekomendacija (ES) 2021/402, valstybės narės raginamos, glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, apsvarstyti toliau nurodytas priemones, kuriomis būtų remiami asmenys, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai, visų pirma pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys, ir, kai tinkama, padėti jiems, užtikrinus užimtumo ar savarankiškos veiklos galimybes, pereiti prie ekonominės veiklos, kuria prisidedama prie klimato srities ir aplinkos tikslų:
- a) veiksmingai remti galimybes įsidarbinti kokybiškoje darbo vietoje ir ją išlaikyti, visų pirma pasitelkus užimtumo tarnybas, be kita ko, teikiant pritaikytą darbo paieškos pagalbą ir rengiant mokymo kursus, kurie, kai tinkama, taip pat būtų skirti žaliesiems ir skaitmeniniams įgūdžiams įgyti; taip pat apsvarstyti galimybę vykdyti gerai parengtas, tikslines ir apibrėžtą laikotarpį taikomas užimtumo programas, pagal kurias, vykdant mokymus, programų dalyviai, visų pirma asmenys iš nepakankamai atstovaujамų grupių ir pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys, būtų rengiami tęstiniam dalyvavimui darbo rinkoje;

- b) veiksmingai naudoti tikslines ir gerai parengtas samdos ir veiklos keitimo paskatas, be kita ko, apsvarstant galimybę tinkamai naudoti darbo užmokesčio ir įdarbinimo subsidijas bei paskatas, siejamas su socialinio draudimo įmokomis, kad jos būtų taikomos įvairiuose sektoriuose keičiantis asmenų statusui darbo rinkoje ir vykstant darbo jėgos judėjimui tarp regionų ir valstybių, atsižvelgiant į žaliosios pertvarkos teikiamas galimybes ir dėl jos kylančius iššūkius;
- c) skatinti verslumą, įskaitant įmones ir visus kitus socialinės ekonomikos subjektus¹, visų pirma regionuose, kuriuose susiduriama su iššūkiais dėl pertvarkos, ir, kai tinkama, sektoriuose, kuriuose propaguojami klimato srities ir aplinkos tikslai, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos sektoriuje, ypatingą dėmesį skiriant moterų verslumui; teikiant paramą turėtų būti derinamos finansinės priemonės, įskaitant dotacijas, paskolas ar paramą nuosavam kapitalui, ir nefinansinės priemonės, įskaitant mokymo ir konsultavimo paslaugas, ypatingą dėmesį skiriant informuotumo didinimo veiklai, – ji turėtų būti pritaikyta prie kiekvieno verslo gyvavimo ciklo etapo, įtrauki bei prieinama nepakankamai atstovaujamos ir nepalankioje padėtyje esančioms grupėms;

¹ 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatas „Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas: socialinės ekonomikos veiksmų planas“.

- d) skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą, visų pirma teritorijose, kurias žalioji pertvarka paveikė labiausiai, ir, kai tinkama, sektoriuose, kuriuose propaguojami klimato srities ir aplinkos tikslai, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos sektoriuje, sudarant palankesnes sąlygas galimybėms gauti finansavimą ir patekti į rinkas labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, visų pirma toms įmonėms, kurios prisideda prie klimato srities ir aplinkos tikslų, siekiant skatinti konkurencingumą, inovacijas ir kokybišką užimtumą visoje bendrojoje rinkoje, be kita ko, sektoriuose ir ekosistemose, kurie yra strategiškai svarbūs nacionaliniuose ir vietos kontekstuose;
- e) išanalizuoti žaliosios pertvarkos poveikį darbuotojų sveikatai ir saugai ir atitinkamai skatinti priemones, kuriomis būtų reaguojama į naujas rizikas ar galimą esamų rizikų padidėjimą, atsižvelgiant į 2021 m. birželio 28 d. Komisijos komunikatą „2021–2027 m. ES darbuotojų sveikatos ir saugos strateginė programa. Darbuotojų sauga ir sveikata kintančiame darbo pasaulyje“;
- f) užtikrinti veiksmingą esamų taisyklių dėl darbo sąlygų, visų pirma susijusių su darbuotojų sveikata ir sauga, darbo organizavimu ir darbuotojų dalyvavimu, įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, kad vykdant pertvarką, be kita ko, ekonominę veiklą, kuria prisidedama prie klimato srities ir aplinkos tikslų, būtų apsaugotos tinkamos darbo sąlygos ir darbo vietų kokybė;

- g) skatinti naudotis socialiai atsakingų viešųjų pirkimų praktika¹, be kita ko, taikant socialinius sutarčių skyrimo kriterijus, taip suteikiant galimybių asmenims, kuriuos žaliaji pertvarka paveikė labiausiai, kartu skatinant taikyti žaliuosius sutarčių skyrimo kriterijus;
- h) užtikrinti visapusišką ir prasmingą visų lygių darbuotojų ir jų atstovų dalyvavimą, įskaitant jų informavimą ir konsultavimąsi su jais, numatant pokyčius ir valdant restruktūrizavimo procesus, be kita ko, procesus, susijusius su žaliaja pertvarka, laikantis 2013 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikato „Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirta ES kokybės sistema“.

¹ Pagal 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70) ir Komisijos pranešimą „Socialinis pirkimas. Socialinių aspektų įtraukimo į viešuosius pirkimus vadovas (2 leidimas)“ (OL C 237, 2021 6 18, p. 1).

- 5) Siekiant užtikrinti vienodą prieigą prie kokybiško, įperkamo ir įtraukaus švietimo, mokymo ir mokymosi visą gyvenimą ir lygias galimybes, taip pat siekiant stiprinti lyčių lygybę, valstybės narės raginamos apsvarstyti toliau nurodytas priemones, kurios būtų įgyvendinamos glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais kartu gerbiant jų autonomiškumą, ir kuriomis, visų pirma, būtų remiami asmenys ir namų ūkiai, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai, ypač pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys ir namų ūkiai:
- a) integruoti žaliosios pertvarkos užimtumo ir socialinius aspektus, be kita ko, galimo darbo jėgos trūkumo aspektą, rengiant ir įgyvendinant atitinkamas nacionalines strategijas, kuriomis siekiama įveikti su įgūdžiais susijusius iššūkius, pavyzdžiui, pagal Europos įgūdžių darbotvarkę, taip pat remti suinteresuotųjų subjektų partnerystės kūrimą ir koordinuoti jų veiklą, be kita ko, pagal Įgūdžių paketą, visų pirma užtikrinant, kad įgūdžiai būtų atitinkamų pramonės ekosistemų, kuriomis prisidedama prie klimato srities ir aplinkos tikslų, bendrai sukurtų pertvarkos trajektorijų pagrindinis elementas;
 - b) rengti naujausią su darbo rinka ir įgūdžiais susijusią informaciją ir prognozes, nustatant ir numatant su konkrečiomis profesijomis susijusių ir universaliųjų įgūdžių poreikius. Remtis esamomis priemonėmis ir iniciatyvomis, įskaitant socialinių partnerių ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų ekspertines žinias ir bendradarbiavimą su jais; apsvarstyti galimybę pritaikyti švietimo ir mokymo planus prie žaliosios pertvarkos poreikių ir atitinkamai vykdyti orientavimo mokykloje ir profesinio orientavimo veiklą, atsižvelgiant į nacionalines ir regionines aplinkybes;

- c) užtikrinti aukštos kokybės, įperkama ir įtraukų pirminį švietimą ir mokymą, įskaitant profesinį rengimą ir mokymą, kad besimokantieji įgytų žaliajai pertvarkai aktualių įgūdžių ir gebėjimų. Mokymasis siekiant tvarumo, įskaitant gamtos mokslus, technologijas, inžineriją ir matematiką, tarpdalykinius metodus ir skaitmeninius įgūdžius, kai tinkama, turėtų būti laikomas neatsiejama mokymo planų bei švietimo ir mokymo programų dalis ir propaguojamas; imtis konkrečių veiksmų siekiant pritraukti neįgaliuosius, moteris, žemos kvalifikacijos asmenis ir kitas grupes, kurioms šiuo metu nepakankamai atstovaujama atitinkamose profesinėse srityse, ir skatinti jų profesinę karjerą;
- d) nustatyti ar sustiprinti pameistrystės ir, kai įmanoma, kokybiškų apmokamų stažuočių rėmimo sistemas ir darbo stebėjimo sistemas su stipriu mokymo komponentu, visų pirma labai mažose, mažosiose ir vidutinėse įmonėse, įskaitant tas įmones, kurios prisideda prie klimato srities ir aplinkos tikslų, ir sektoriuose, kuriuose susiduriama su tam tikrų įgūdžių trūkumu, pavyzdžiui, statybos ir IRT sektoriuose. Tokioms sistemoms turėtų būti taikoma nacionalinė ar regioninė stebėsena ir vertinimas, jomis taip pat turi būti apsaugota darbo vietų kokybė, atsižvelgiant į Tarybos rekomendacijas 2018/C 153/01¹ ir 2014/C 88/01²;

¹ 2018 m. kovo 15 d. Tarybos rekomendacija 2018/C 153/01 dėl kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinės sistemos (OL C 153, 2018 5 2, p. 1).

² 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija 2014/C 88/01 dėl stažuočių kokybės sistemos (OL C 88, 2014 3 27, p. 1).

- e) didinti suaugusiųjų dalyvavimą mokymo veikloje visą profesinį gyvenimą, atsižvelgiant į kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo poreikius, susijusius su žaliaja pertvarka, užtikrinant, kad būtų teikiama parama mokymui darbo vietose, profesijos keitimui ir universaliesiems įgūdžiams, visų pirma siekiant sudaryti palankesnes sąlygas persiorientavimui į sektorius ir ekonominę veiklą, kuri, tikimasi, plėsis; įgalinti asmenis siekti mokymo, pritaikyto prie jų poreikių, *inter alia*, surengiant trumpus, užtikrintos kokybės kursus dėl žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių; tuo tikslu apsvarstyti galimybes suteikti mokamas mokymosi atostogas ir profesinį orientavimą, taip pat apsvarstyti galimybę sukurti individualiąsias mokymosi sąskaitas atsižvelgiant į Tarybos rekomendaciją (ES) 2022/...¹⁺, ir remti trumpų, užtikrintos kokybės ir plačiai pripažįstamų kursų rengimą atsižvelgiant į Tarybos rekomendaciją (ES) 2022/...²⁺⁺.

¹ ... m d. Tarybos rekomendacija (ES) 2022/... dėl individualių mokymosi sąskaitų (OL L ..., ..., p. ...).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti rekomendacijos, esančios dokumente ST 8944/22, numerį, o išnašoje – tos rekomendacijos numerį, datą ir OL nuorodą.

² ... m d. Tarybos rekomendacija (ES) 2022/... dėl europinio požiūrio į mikrokredencialus mokymuisi visą gyvenimą ir įsidarbinamumui skatinti (OL L ..., ..., p. ...).

⁺⁺ OL: prašom tekste įrašyti rekomendacijos, esančios dokumente ST 9237/22, numerį, o išnašoje – tos rekomendacijos numerį, datą ir OL nuorodą.

- 6) Siekiant užtikrinti, kad žaliosios pertvarkos kontekste mokesčių ir išmokų sistemos bei socialinės apsaugos sistemos, įskaitant socialinės įtraukties politiką, išliktų teisingos, ir atsižvelgiant, kai taikytina, į Tarybos rekomendaciją 2019/C 387/01¹, valstybės narės raginamos apsvarstyti toliau nurodytas priemones, kuriomis būtų remiami asmenys ir namų ūkiai, kuriuos žilioji pertvarka paveikė labiausiai, visų pirma tie asmenys ir namų ūkiai, kurie yra pažeidžiamoje padėtyje, siekiant remti asmenų statuso pokytį darbo rinkoje, įskaitant perėjimą prie ekonominės veiklos, kuria prisidedama prie klimato srities ir aplinkos tikslų, užkirsti kelią energijos nepritekliui ir transporto galimybių trūkumui bei juos mažinti pagal nacionalines aplinkybes ir švelninti regresinį politikos priemonių poveikį:
- a) įvertinti ir prireikus pritaikyti mokesčių sistemas atsižvelgiant į iššūkius, kylančius dėl perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, visų pirma mažinti darbo jėgai tenkančią mokesčių našta, taip pat mažas ir vidutines pajamas gaunančių grupių mokesčių pleišta, tuos mokesčius perkeliant į kitus šaltinius, kuriais prisidedama prie klimato srities ir aplinkos tikslų įgyvendinimo, užkirsti kelią regresiniam poveikiui ir jį švelninti, išsaugoti progresinį tiesioginio apmokestinimo pobūdį ir išsaugoti tinkamų socialinės apsaugos ir investavimo priemonių, visų pirma žaliajai pertvarkai skirtų socialinės apsaugos ir investavimo priemonių, finansavimą;

¹ 2019 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendacija 2019/C 387/01 dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių (OL C 387, 2019 11 15, p. 1).

- b) peržiūrėti ir, kai tinkama, pritaikyti socialinės apsaugos sistemas, įskaitant socialinės įtraukties politiką, atsižvelgiant į žaliosios pertvarkos keliamus iššūkius užimtumo, socialinėje ir sveikatos srityse; tuo tikslu apsvaistyti, kaip būtų galima kuo geriau užtikrinti tinkamą pajamų apsaugą, be kita ko, taikant novatoriškas darbo vietos keitimo sistemas, bedarbio pašalpas ir minimalių pajamų sistemas, ir pritaikyti ją prie poreikių, kylančių vykdant žaliąją pertvarką; taip pat užtikrinti kokybiškų, įperkamu ir prieinamų socialinių, sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimą, ypač asmenims ir namų ūkiams, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai, visų pirma investuojant į vaikų priežiūros, ilgalaikės priežiūros ir sveikatos priežiūros socialinę infrastruktūrą;
- c) prireikus teikti tikslinę ir laikiną tiesioginę paramą pajamoms, visų pirma pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims ir namų ūkiams, ir ja papildyti 7 dalies a punkte nurodytas priemones, kol jos yra diegiamos, siekiant sušvelninti neigiamus pajamų ir kainų pokyčius, taip pat susietą su didesnėmis paskatomis skubiai įgyvendinti būtinus klimato srities ir aplinkos tikslus, kartu išsaugant kainų signalus, kuriais remiama žalioji pertvarka; tuo tikslu užtikrinti galimybes tinkamai finansuoti tas priemones, be kita ko, gerinant viešųjų išlaidų kokybę, optimaliai panaudojant atitinkamus Sąjungos fondus ir pasinaudojant biudžeto ištekliais, gautais, be kita ko, renkant energijos ir aplinkos mokesčius bei taikant ES ATLPS;

- d) gerinti informuotumo apie riziką, rizikos mažinimo ir rizikos perdavimo sprendimus, kuriais gali naudotis namų ūkiai ir įmonės, visų pirma labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės, pirmiausia užtikrinant draudimo sprendimų prieinamumą ir įperkamumą, ypač pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims ir namų ūkiams.
- 7) Siekiant užtikrinti asmenų ir namų ūkių, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai, visų pirma tų, kurie yra pažeidžiamoje padėtyje, ir tų, kurie gyvena regionuose, kurie susiduria su perėjimo iššūkiais, galimybes naudotis įperkamomis pagrindinėmis paslaugomis ir turėti būstą, valstybės narės raginamos apsvarstyti šias priemones:
- a) sutelkti viešąją ir privačiąją finansinę paramą ir teikti paskatas privačiosioms investicijoms į atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir energijos vartojimo efektyvumą, taip pat teikti konsultacijas vartotojams, visų pirma pažeidžiamiems namų ūkiams ir bendruomenėms, kaip geriau valdyti energijos vartojimą ir priimti pagrįstus sprendimus dėl energijos taupymo, kad būtų sumažintos jų sąskaitos už energiją; tuo tikslu užtikrinti galimybes tinkamai finansuoti tas priemones, be kita ko, gerinant viešųjų išlaidų kokybę, optimaliai naudojant atitinkamus Sąjungos fondus ir pasinaudojant biudžeto ištekliais, gautais, be kita ko, renkant energijos ir aplinkos mokesčius, ir pajamomis iš ES ATLPS;

- b) užkirsti kelią energijos nepritekliui ir jį mažinti skatinant bei įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, įskaitant viešąsias ir privačiąsias investicijas į būstą, kad būtų skatinama renovacija, be kita ko, socialinio būsto sektoriuje¹; tuo tikslu teikti gerai suplanuotas paskatas, dotacijas bei paskolas ir susijusias konsultacijas, taip pat ir labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kartu skiriant deramą dėmesį paskatoms, visų pirma savininkams ir nuomininkams, ir būsto išlaidų raidai, ypač kiek tai susiję su pažeidžiamoje padėtyje esančiais namų ūkiais;
- c) įgalinti energijos vartotojus, įskaitant pažeidžiamoje padėtyje esančius namų ūkius, kuriant daugiau apsirūpinimo galimybių per individualias atsinaujinančiųjų išteklių energijos priemones, taip pat teikti kitas paslaugas per piliečių ir atsinaujinančiųjų išteklių energetikos bendruomenes², kartu taikant švietimo priemones ir kampanijas, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims ir kaimo bei atokiose vietovėse, įskaitant atokiausius regionus, taip pat salose gyvenantiems vartotojams;

¹ Pagal 2022 m. vasario 18 d. Komisijos komunikatą „2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“, jei taikytina.

² Terminas „piliečių energetikos bendruomenė“ apibrėžtas 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, (OL L 158, 2019 6 14, p. 125) 2 straipsnio 11 punkte.

- d) užkirsti kelią judumo ir transporto iššūkiams ir kliūtims pažeidžiamoje padėtyje esantiems namų ūkiams, ypač atokiuose, kaimo ir mažas pajamas gaunančiuose regionuose, įskaitant atokiausius regionus bei salas, ir miestuose, ir jas šalinti: tai daryti taikant tinkamas politikos bei paramos priemones ir plėtojant būtiną infrastruktūrą, kad būtų gerinamas būtinas susisiekimas, sudarytos sąlygos gauti išsilavinimą, mokymą, naudotis sveikatos paslaugomis, kokybišku užimtumu ir dalyvauti visuomenės gyvenime; visų pirma, užtikrinti galimybes naudotis, be kita ko, kuo dažniau, mažataršiu viešuoju transportu ir, kai tinkama, skatinti naudoti tvarias privataus judumo rūšis¹, dėmesį sutelkiant į įperkamumo, prieinamumo ir saugos užtikrinimą;
- e) sudaryti palankesnes sąlygas tvariam vartojimui, įskaitant mitybą, ypač pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims ir namų ūkiams, visų pirma vaikams, ir skatinti su žiedine ekonomika susijusias išlaidų mažinimo galimybes; tuo tikslu numatyti veiksmingas paskatas ir priemones, pavyzdžiui, socialinių inovacijų veiksmus ir vietos iniciatyvas, remti pakartotinio naudojimo, taisymo, perdirbimo, dovanojimo ir dalijimosi programas, be kita ko, pasitelkiant socialinės ekonomikos subjektus, ir skatinti visų amžiaus grupių besimokančiųjų švietimą ir informuotumo didinimą aplinkos tvarumo klausimais visų rūšių švietimo ir mokymo visais lygmenimis.

¹ 2020 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatas „Darnaus ir išmanaus judumo strategija. Europos transporto kelias į ateitį“.

POLITIKOS VEIKSMŲ, KURIAIS REMIAMA SAŽININGA ŽALIOJI PERTVARKA,
KOMPLEKSINIAI ELEMENTAI

- 8) Kad žaliaji pertvarka būtų vykdoma įtraukiai ir demokratiškai, sąžiningos pertvarkos tikslus nuo pat pradžių integruojant į politikos formavimą visais lygmenimis ir užtikrinant visą visuomenę apimančią veiksmingą požiūrį į sąžiningos pertvarkos politiką, valstybių narių prašoma:
- a) koordinuoti politikos formavimą visais lygmenimis ir visose atitinkamose politikos srityse, įskaitant mokslinius tyrimus ir inovacijas, siekiant sukurti integruotą ir įgalinančią politikos sistemą, kuria būtų tinkamai atsižvelgiama į paskirstomąjį poveikį ir teigiamą bei neigiamą šalutinį poveikį, be kita ko, pasienio regionuose, taip pat, kai įmanoma, būtų integruojamos tinkamos ir sistemingos vertinimo strategijos, įskaitant *ex ante* ir *ex post* vertinimus;
 - b) atsižvelgiant į tai, kad regionų ir vietos valdžios institucijos yra arti piliečių ir vietos įmonių, raginti jas atlikti aktyvų vaidmenį rengiant, įgyvendinant ir stebint sąžiningos pertvarkos politiką;

- c) aktyviai įtraukti socialinius partnerius nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, kartu gerbiant jų autonomiškumą, į visus politikos formavimo ir įgyvendinimo etapus, numatytus pagal šią rekomendaciją, be kita ko, kai tinkama, vedant socialinį dialogą ir kolektyvines derybas; be to, toliau skatinti visapusišką socialinių partnerių dalyvavimą rengiant ir įgyvendinant pramonės ekosistemų pertvarkos trajektorijas pagal Atnaujintą naująją pramonės strategiją;
- d) įgalinti asmenis ir suteikti jiems galimybių, visų pirma moterims, taip pat pilietinei visuomenei ir suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant organizacijas, atstovaujančias pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims, be kita ko, neįgaliesiems, jaunimui ir vaikams, raginantiems imtis skubių kovos su klimato kaita veiksmų, ir socialinės ekonomikos dalyviams, be kita ko, įgyvendinant Europos klimato paktą¹, kad jie galėtų dalyvauti priimant sprendimus, formuojant ir įgyvendinant politiką, be kita ko, pasinaudojant naujais dalyvaujamaisiais modeliais, kuriais įtraukiami pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys;
- e) stiprinti atitinkamų viešųjų tarnybų veiklos pajėgumus, kad būtų teikiamos veiksmingos gairės ir parama sąžiningos pertvarkos politikai įgyvendinti; visų pirma stiprinti valstybines užimtumo tarnybas, siekiant remti asmens statuso pokytį darbo rinkoje ir su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimą, taip pat darbo inspekcijas, kad būtų užtikrinama darbo sąlygų apsauga; be to, kai tikslinga, sutelkti socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas, visų pirma siekiant remti asmens statuso pokytį darbo rinkoje ir spręsti energijos nepritekliaus problemą;

¹ 2020 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatas „Europos klimato paktas“.

- f) remti sąžiningą žaliąją pertvarką taip pat ir trečiosiose valstybėse darnaus vystymosi kontekste ir įgyvendinant pastangas panaikinti skurdą, pavyzdžiui, patvirtinant tokią pertvarkai skirtą politiką, kuria būtų atsižvelgiama į jos poveikį trečiosioms valstybėms, ir bendradarbiaujant su suinteresuotaisiais subjektais ir plėtojant pasaulines partnerystes.
- 9) Siekiant užtikrinti, kad duomenys ir įrodymai, kurių reikia norint įgyvendinti patikimą socialinę ir darbo rinkos politiką sąžiningam perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinti, būtų prieinami ir kokybiški, valstybių narių prašoma:
- a) stiprinti sąžiningos pertvarkos politikos įrodymų pagrindą, *inter alia*, skatinant, kai aktualu, laipsnišką terminų apibrėžčių, sąvokų ir metodikų suderinimą bei nuoseklumą, be kita ko, remiantis Rekomendacija (ES) 2020/1563 ir tolesniais veiksmais, kurių imtasi Energijos nepritekliaus ir pažeidžiamų vartotojų koordinavimo grupėje, ir, naudojant turimus politikos poveikio vertinimo metodus; taip pat įtraukti vertinimo ir duomenų rinkimo strategijas, visų pirma susijusias su įgūdžiais, užduotimis ir darbo vietomis, kurie prisideda prie žaliosios pertvarkos, naudojant pagal lytį suskirstytus duomenis, kai rengiamos ir formuojamos atitinkamos politikos priemonės ir teisėkūros iniciatyvos;
- b) rengti patikimus ir skaidrius poveikio užimtumui, socialinio poveikio ir paskirstomojo poveikio (*ex ante*) vertinimus ir integruoti jų naudojimą kaip nacionalinių klimato, energetikos ir aplinkos reformų bei priemonių dalį;

- c) užtikrinti veiksmingą ir skaidrią nacionalinių reformų ir priemonių, kuriomis prisidedama prie klimato srities ir aplinkos tikslų, poveikio užimtumui, socialinio poveikio ir paskirstomojo poveikio stebėseną ir nepriklausomą (*ex post*) vertinimą, įtraukiant socialinius partnerius ir kitus suinteresuotuosius subjektus į vertinimo klausimų nustatymą ir, priklausomai nuo to, kas aktualu, į vertinimo ir konsultacijų strategijų rengimą ir įgyvendinimą;
- d) stiprinti mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmus nacionaliniu, regioniniu ir Sąjungos lygmenimis, be kita ko, teikti finansavimą pagal programą „Europos horizontas“ ir įgyvendinti veiksmus pagal Europos mokslinių tyrimų erdvės¹ politikos darbotvarkę, siekiant gerinti klimato kaitos politikos makroekonominio, užimtumo ir socialinio aspektų modeliavimą ir vertinimą; skatinti socialinių partnerių dalyvavimą įgyvendinant atitinkamus mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmus, visų pirma programos „Europos horizontas“ misijas „Prisitaikymas prie klimato kaitos“ ir „Neutralaus poveikio klimatui ir pažangieji miestai“, kurios gali padėti parengti praktinius sprendimus, kuriais remiama žaliaji pertvarka regionų ir vietos lygmenimis; geriau pasinaudoti esamais rodikliais bei stebėsenos sistemomis ir, prireikus, skatinti Sąjungos lygmeniu plėtoti įgūdžių, užduočių ir darbo vietų, kuriais prisidedama prie žaliosios pertvarkos, rodiklių rengimą;

¹ Žr. 2021 m. lapkričio 26 d. Tarybos išvadas dėl Europos mokslinių tyrimų erdvės (EMTE) valdymo ateityje, kuriose išdėstyta 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkė, įskaitant 4-ą veiksmą dėl patrauklios ir tvarios mokslinių tyrimų srities karjeros, 7-ą veiksmą dėl geresnės žinių valorizacijos, 12-ą veiksmą dėl žaliosios / skaitmeninės pertvarkos skatinimo, taip pat 20-ą veiksmą dėl investicijų ir reformų MTI srityje.

- e) reguliariai teikti visuomenei vertinimų, prognozavimo bei stebėsenos rezultatus ir organizuoti pasikeitimus nuomonėmis su socialiniais partneriais, pilietine visuomene ir kitais suinteresuotaisiais subjektais apie svarbiausius rezultatus ir galimus pokyčius.

OPTIMALUS VIEŠOJO IR PRIVAČIOJO FINANSAVIMO NAUDOJIMAS

- 10) Siekiant užtikrinti ekonomiškai efektyvias investicijas ir teikti finansinę paramą, be kita ko, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, remiantis valstybės pagalbos sistema, kad būtų atsižvelgiama į sąžiningos žaliosios pertvarkos socialinius ir darbo rinkų aspektus, kartu išnaudojant esamų programų bei priemonių sinergiją ir daugiausia dėmesio skiriant labiausiai paveiktiems regionams ir pramonės ekosistemoms, valstybių narių prašoma:
 - a) visapusiškai įgyvendinti atitinkamas reformas ir investicijas pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, užtikrinant papildomumą su kitais fondais;
 - b) sutelkti visas atitinkamas priemones ir finansavimo galimybes, įskaitant techninę pagalbą, ir užtikrinti jų nuoseklų ir optimalų naudojimą valstybių narių ir Sąjungos lygmenimis, kad būtų remiami atitinkami veiksmai ir investicijos; Sąjungos finansavimo priemonės apima, visų pirma, sanglaudos politikos fondus, Teisingos pertvarkos mechanizmą, programą „InvestEU“, programą „Europos horizontas“, techninės paramos priemonę, programą „Erasmus+“, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą atleistiems darbuotojams (EGF), programą LIFE, inovacijų fondą ir Modernizavimo fondą;

- c) skirti ir naudoti tinkamus nacionalinius išteklius, kad būtų prisidedama prie visapusiškų priemonių, kuriomis užtikrinama sąžininga žaliaji pertvarka, rinkinių įgyvendinimo; tos priemonės turėtų būti tinkamai finansuojamos, be kita ko, gerinant viešųjų išlaidų kokybę, sutelkiant tolesnį privatųjį finansavimą ir (arba) naudojant papildomas viešąsias pajamas; konkrečiai, pajamos iš ES ATLPS taip pat galėtų būti panaudotos priemonėms, kuriomis švelninamas neigiamas socialinis žaliosios pertvarkos poveikis, finansuoti; atsižvelgti į užimtumo, socialinius ir paskirstomojo poveikio aspektus plėtojant žaliojo biudžeto praktiką;
- d) dalytis geriausia patirtimi su kitomis valstybėmis narėmis, pavyzdžiui, atskirų Sąjungos fondų programavimo dokumentų rengimo arba atitinkamų nacionalinių strategijų ir projektų rengimo klausimais.

BŪSIMI VEIKSMAI, SKIRTI SĄŽININGAI ŽALIAJAI PERTVARKAI

- 11) Siekdama vykdyti naudingus tolesnius veiksmus, susijusius su šia rekomendacija, Taryba palankiai vertina Komisijos ketinimą:
 - a) toliau stiprinti keitimąsi informacija su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais, asmenimis ir bendruomenėmis, taip pat keitimąsi geriausia patirtimi, be kita ko, pramonės ekosistemų pertvarkos trajektorijų kontekste¹, visų pirma tarpvalstybiniame kontekste ir daugiausia dėmesio skiriant labiausiai paveiktiems regionams ir sektoriams;

¹ Kaip paskelbta Atnaujintoje naujojoje pramonės strategijoje, pavyzdžiui, statybos, energijai imlios pramonės ar judumo.

- b) padėti didinti valstybių narių sąžiningos pertvarkos politikos tinkamumą, nuoseklumą ir veiksmingumą, įskaitant užimtumo, socialinius ir paskirstomojo poveikio aspektus, į kuriuos reikia atsižvelgti rengiant, įgyvendinant, stebint ir vertinant nacionalinius planus ir ilgalaikes strategijas, galbūt taip pat atitinkamai būsimos Reglamento (ES) 2018/1999 peržiūros kontekste;
- c) atliekant Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014¹ peržiūrą, kuri bus vykdoma atsižvelgiant į jo galiojimo pabaigą 2023 m. pabaigoje, apsvarstyti, ar turimais įrodymais galima pagrįsti taisyklių, susijusių su pagalba socialinėms įmonėms gauti finansavimą ir su pagalba nepalankioje padėtyje esančių ar labai nepalankioje padėtyje esančių darbuotojų įdarbinimui, sušvelninimą;²

¹ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1) (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas).

² Pagal 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatą „Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas: socialinės ekonomikos veiksmų planas“.

- d) stiprinti duomenų bazę, visų pirma naudojantis administracinių duomenų šaltiniais ir, kai aktualu, socialinių partnerių, pramonės, pilietinės visuomenės¹ ir viešosios nuomonės apklausų duomenimis, ir atnaujinti sąžiningos pertvarkos ir klimato bei energetikos politikos poveikio užimtumui, socialinio poveikio ir paskirstomojo poveikio vertinimo metodines gaires, taip pat integruojant lyčių perspektyvą, ir atitinkamai Europos semestro kontekste; taip pat, glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir atsižvelgiant į metodus bei procesus visais lygmenimis, stiprinti žinias apie svarbiausias žaliosios ekonomikos sąvokas, visų pirma sąvokas „žaliosios darbo vietas“ ir „tvarios darbo vietas“, priklausomai nuo to, kas aktualu, ir didinti jų išmatuojamumą – tai turėtų būti daroma taip pat siekiant numatyti pokyčius darbo rinkoje ir apskritai spręsti restruktūrizavimo procesų klausimą, kuriam reikės tikslingos ir veiksmingos kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo politikos;
- e) kai aktualu, stiprinti savo reguliarią energijos nepritekliaus pokyčių ir rizikos Sąjungoje stebėseną ir prognozavimo analizę, įskaitant socialinius ir paskirstomojo poveikio aspektus, taip pat siekiant suteikti informacijos, kuria galėtų remtis Energijos nepritekliaus ir pažeidžiamų vartotojų koordinavimo grupė ir kitos atitinkamos ekspertų grupės;

¹ Atliekama pagal Sąjungos teisės aktus dėl duomenų apsaugos ir prieigos prie viešojo sektoriaus informacijos, pavyzdžiui, 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1) ir 2016 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

- f) glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir atsižvelgiant į nacionalinius metodus, toliau vykdyti mokslinius tyrimus ir užtikrinti geresnius įrodymus, susijusius su pažangos, padarytos siekiant užtikrinti tinkamas galimybes naudotis pagrindinėmis paslaugomis, apibrėžimu, stebėseną ir vertinimu, taip pat plėtojant sąvoką „transporto galimybių trūkumas“, jeigu tikslinga, visų pirma žaliosios pertvarkos siekiant tvarios gerovės ekonomikos kontekste;
- g) peržiūrėti pažangą, padarytą įgyvendinant šią rekomendaciją, atitinkamai, vykdant daugiašalę priežiūrą įgyvendinant Europos semestrą, be kita ko, Užimtumo komitete ir Socialinės apsaugos komitete, bendradarbiaujant su kitais atitinkamais komitetais atitinkamose jų kompetencijos srityse, konkrečiai, Ekonominės politikos komitetu, remiantis esamomis rezultatų suvestinėmis ir stebėsenos sistemomis, prireikus pasitelkus papildomus rodiklius, glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis; atsižvelgti į šioje rekomendacijoje pateiktas gaires dėl Reglamento (ES) 2018/1999, visų pirma atliekant vertinimus, susijusius su būsimu NEKSVP atnaujinimu 2023–2024 m.

Priimta ...

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė